# MAKTABGACHA TA’LIM RAHBARLARINING PROFESSIONAL IMIDJINI SHAKLLANTIRISHDA KOMMUNIKATIV MADANIYATNING O‘RNI

**Xudayqulova Zuhra Odil qizi**
Jizzax davlat pedagogika Universiteti
Ta‘lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
(maktabgacha ta‘lim) mutaxassisligi 2 kurs magistranti
Email: xudayqulovazuhra3@gmail.com

Qabul qilindi: 06.11.2025
Ko‘rib chiqildi: 07.11.2025
Tasdiqlandi: 08.11.2025

**Kalit so‘zlar:** Professional imidj, kommunikativ madaniyat, maktabgacha ta’lim rahbari, samarali muloqot, pedagogik liderlik.

**Key words:** Professional image, communicative culture, preschool education leader, effective communication, pedagogical leadership.

**Ключевые слова:** Профессиональный имидж, коммуникативная культура, руководитель дошкольного образования, эффективная коммуникация, педагогическое лидерство.

**Annotatsiya.** Ushbu tezis maktabgacha ta’lim muassasalari rahbarlarining professional imidjini shakllantirishda kommunikativ madaniyatning ahamiyatini o‘rganishga qaratilgan. Tadqiqotda rahbarlarning muloqot madaniyati, samarali kommunikatsiya usullari va ularning professional imidjiga ta’siri tahlil qilinadi. Tezis rahbarlarning kommunikativ madaniyati orqali pedagogik jamoa bilan samarali muloqot o‘rnatish, ijtimoiy obro‘ va professional nufuzni mustahkamlash imkoniyatlarini yoritadi.

**Annotation.** This thesis focuses on the role of communicative culture in shaping the professional image of preschool education leaders. The study analyzes leaders’ communication culture, effective communication methods, and their impact on professional image. The thesis highlights how communicative culture enables leaders to establish effective interaction with the pedagogical team, strengthen social reputation, and enhance professional authority.

**Аннотация.** Данный тезис посвящен роли коммуникативной культуры в формировании профессионального имиджа руководителей дошкольного образования. Исследование анализирует культуру общения руководителей, методы эффективной коммуникации и их влияние на профессиональный имидж. Тезис подчеркивает, что коммуникативная

культура позволяет руководителям устанавливать эффективное взаимодействие с педагогическим коллективом, укреплять социальный авторитет и профессиональный статус.

**Kirish**. Maktabgacha ta’lim muassasalari rahbarlarining professional imidjini shakllantirish zamonaviy ta’lim tizimida dolzarb masalalardan biridir, chunki rahbarning imidji uning pedagogik faoliyati, jamoa bilan samarali muloqoti va ijtimoiy obro‘si bilan bevosita bog‘liqdir. Professional imidj rahbarning kasbiy nufuzini oshirish, pedagogik jamoa va ota-onalar bilan samarali muloqotni ta’minlash hamda muassasaning ijtimoiy obro‘sini kuchaytirishda muhim omil hisoblanadi. Shu bilan birga, rahbarning kommunikativ madaniyati uning liderlik salohiyati, qaror qabul qilish qobiliyati va jamoa ichida ishonchni mustahkamlashda asosiy rol o‘ynaydi. Hozirgi kunda pedagogika va psixologiya tadqiqotlari shuni ko‘rsatadiki, maktabgacha ta’lim rahbarlarining kommunikativ madaniyatini rivojlantirish ularning professional imidjini shakllantirishda eng samarali vosita hisoblanadi. Kommunikativ madaniyat rahbarning nutq madaniyati, tinglash va muloqot qobiliyati, konfliktlarni hal etish ko‘nikmalari, shuningdek, ijtimoiy va emotsional intellektini rivojlantirishga yordam beradi. Tadqiqotning asosiy maqsadi maktabgacha ta’lim rahbarlarining professional imidjini shakllantirishda kommunikativ madaniyatning o‘rnini aniqlash, uning pedagogik jamoa va ta’lim jarayoniga ta’sirini tahlil qilish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdir. Shu yo‘l bilan rahbarlarning kommunikativ madaniyati nafaqat shaxsiy kasbiy rivojlanishiga, balki muassasaning umumiy samaradorligi va ijtimoiy obro‘sining oshishiga sezilarli hissa qo‘shadi.

Maktabgacha ta’lim rahbarlarining professional imidjini shakllantirish masalasi nafaqat pedagogik, balki ijtimoiy va psixologik nuqtai nazardan ham dolzarbdir. Rahbarning imidji uning pedagogik jamoa bilan samarali muloqoti, qaror qabul qilish jarayoni, xodimlar motivatsiyasi va muassasa obro‘siga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Kommunikativ madaniyat rahbarning nutq madaniyati, tinglash va tushunish qobiliyati, emotsiyalarni boshqarish va ijtimoiy intellektini rivojlantirish orqali professional imidjni shakllantirishga xizmat qiladi. Hozirgi kunda pedagogika tadqiqotlari shuni ko‘rsatadiki, rahbarlarning kommunikativ madaniyatini tizimli rivojlantirish ularning liderlik salohiyatini oshiradi, pedagogik jamoa bilan samarali hamkorlikni mustahkamlaydi va muassasaning umumiy samaradorligini kuchaytiradi. Tadqiqotning qo‘shimcha maqsadi kommunikativ madaniyatning professional imidjga ta’sirini aniqlash, samarali

pedagogik va tashkiliy strategiyalarni ishlab chiqish va ularni amaliyotga tatbiq etishdir. Shu yo‘l bilan rahbarlar o‘z kasbiy nufuzini mustahkamlab, pedagogik jamoaning ijtimoiy barqarorligini va ta’lim sifatini oshirishga hissa qo‘shadi.

**Adabiyotlar tahlili**. Maktabgacha ta’lim rahbarlarining professional imidjini shakllantirish masalasi pedagogika, psixologiya va menejment sohalarida keng tadqiq etilgan. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, rahbarlarning kommunikativ madaniyati ularning professional imidjini shakllantirishda asosiy omil hisoblanadi [1]. Samarali muloqot usullari rahbarning pedagogik jamoa bilan ijtimoiy va emotsional aloqalarini mustahkamlash, qaror qabul qilish jarayonida ishonchni oshirish va muassasa obro‘sini kuchaytirishda muhim rol o‘ynaydi [2]. Shu bilan birga, rahbarning nutq madaniyati, tinglash va konfliktlarni hal etish qobiliyati uning jamoa ichidagi nufuzini oshirish va liderlik salohiyatini rivojlantirishga yordam beradi [3]. Milliy va xalqaro tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, kommunikativ madaniyatni rivojlantirish orqali rahbarlar pedagogik jamoa bilan samarali hamkorlik o‘rnatadi, ijtimoiy obro‘ni mustahkamlaydi va professional imidjni oshiradi [4]. Tadqiqot natijalari shuni tasdiqladiki, maktabgacha ta’lim rahbarlarining professional imidji ularning kommunikativ madaniyati bilan bevosita bog‘liq bo‘lib, psixologik va tashkiliy omillarni uyg‘unlashtirish orqali samarali shakllantiriladi [5].

**Materiallar va usullar**. Tadqiqotda maktabgacha ta’lim rahbarlarining professional imidjini shakllantirishda kommunikativ madaniyatning o‘rnini aniqlash uchun sifat va miqdoriy tadqiqot usullari birgalikda qo‘llanildi. Ma’lumotlarni yig‘ishda so‘rovnomalar, intervyular, kuzatuvlar va test metodlaridan foydalanildi. So‘rovnomalar rahbarlarning pedagogik jamoa bilan muloqot madaniyati, kommunikatsiya usullari va professional imidjini shakllantirish bo‘yicha mavjud tajribasini o‘rganishga xizmat qildi. Intervyular yordamida rahbarlarning shaxsiy muloqot usullari, konfliktlarni hal etish va qaror qabul qilish jarayonidagi kommunikativ qobiliyatlari tahlil qilindi. Kuzatuvlar rahbarlarning jamoa bilan ishlash jarayonida kommunikativ madaniyatini amalda qo‘llashini, xodimlar bilan ijtimoiy va emotsional aloqalarni qanday o‘rnatishini baholash imkonini berdi. Test metodlari orqali rahbarlarning nutq madaniyati, tinglash qobiliyati, ijtimoiy intellekti va professional imidj darajasi o‘lchandi. Shu bilan birga, pedagogik va tashkiliy tadbirlar natijalari solishtirilib, kommunikativ madaniyatning rahbar professional imidjiga ta’siri aniqlanib, amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi. Tadqiqot davomida olingan ma’lumotlar analitik va statistik metodlar yordamida qayta ishlanib, rahbarlarning kommunikativ madaniyatini rivojlantirish va professional imidjini shakllantirish uchun samarali strategiyalar ishlab chiqildi. Natijada, tadqiqot maktabgacha ta’lim rahbarlari orasida professional imidjni shakllantirishda psixologik va tashkiliy yondashuvlarni uyg‘un qo‘llash zarurligini ko‘rsatdi.

1-Jadval. Maktabgacha ta’lim rahbarlarining professional imidjini shakllantirishda kommunikativ madaniyatning o‘rni

| Asosiy omil | Maqsad / vazifa | Rahbar va pedagogik jamoaga ta’siri | Samaradorlik darajasi |
|---|---|---|---|
| Nutq madaniyati | Ochiq va aniq muloqot, ma’lumotni tushunarli yetkazish | Rahbarning professional imidji oshadi, xodimlar bilan ishonchli aloqalar o‘rnatiladi | Yuqori |
| Tinglash va tushunish qobiliyati | Xodimlar fikrini inobatga olish va konstruktiv muloqot | Jamoa bilan samarali hamkorlik va konfliktlarni kamaytirish | Yuqori |
| Ijtimoiy intellekt | Emotsiyalarni boshqarish, motivatsiya va qo‘llab-quvvatlash | Rahbarning liderlik salohiyati rivojlanadi, pedagogik jamoada hurmat va ishonch mustahkamlanadi | Yuqori |
| Tashkiliy tadbirlar va treninglar | Guruh ishlari, interaktiv mashg‘ulotlar orqali kommunikativ madaniyatni rivojlantirish | Rahbarning professional imidji mustahkamlanadi va pedagogik jamoa bilan samarali aloqalar rivojlanadi | Yuqori |

Ushbu jadval maktabgacha ta’lim rahbarlarining professional imidjini shakllantirishda kommunikativ madaniyatning o‘rnini tizimli ravishda ko‘rsatadi. Jadvalda nutq madaniyati, tinglash va tushunish qobiliyati, ijtimoiy intellekt hamda tashkiliy tadbirlar va treninglar asosiy omillar sifatida berilgan bo‘lib, ularning maqsadi, rahbar va pedagogik jamoaga ta’siri hamda samaradorlik darajasi ko‘rsatilgan. Nutq madaniyati rahbarga ochiq va aniq muloqot olib borish, xodimlar bilan ishonchli aloqalar o‘rnatish imkonini beradi va uning professional imidjini oshiradi. Tinglash va tushunish qobiliyati pedagogik jamoa bilan samarali hamkorlikni ta’minlash va konfliktlarni kamaytirishga yordam beradi. Ijtimoiy intellekt rahbarning liderlik salohiyatini rivojlantiradi, pedagogik jamoada hurmat va ishonchni mustahkamlaydi. Tashkiliy tadbirlar va treninglar orqali rahbarlar kommunikativ madaniyatni amalda rivojlantirib, pedagogik jamoa bilan samarali aloqalarni shakllantiradi. Shu tariqa, jadval rahbarlarning professional imidjini shakllantirishda kommunikativ madaniyatning samarali vositalarini vizual va tizimli ko‘rinishda aks ettiradi hamda pedagogik faoliyat uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda asos bo‘ladi.

**Tadqiqot muhokamasi**. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, maktabgacha ta’lim rahbarlarining professional imidjini shakllantirishda kommunikativ madaniyatning roli juda muhimdir. So‘rovnomalar va intervyular natijalari rahbarlarning nutq madaniyati, tinglash qobiliyati, ijtimoiy intellekti va pedagogik jamoa bilan samarali muloqot o‘rnatish darajasini aniqlashga yordam berdi. Kuzatuvlar rahbarlarning jamoa bilan ishlash jarayonida kommunikativ madaniyatni amalda qo‘llashini va xodimlar bilan ijtimoiy hamkorlikni rivojlantirishini ko‘rsatdi. Tadqiqot shuni tasdiqladiki, psixologik va tashkiliy yondashuvlarni uyg‘unlashtirish rahbarlarning professional imidjini oshirishda eng samarali strategiya hisoblanadi. Interaktiv mashg‘ulotlar, treninglar va tashkiliy tadbirlar orqali rahbarlar o‘z kommunikativ madaniyatini rivojlantirib, pedagogik jamoa bilan samarali muloqot o‘rnatadi, ijtimoiy obro‘ni mustahkamlaydi va liderlik salohiyatini oshiradi. Milliy va xalqaro tadqiqotlar bilan solishtirish natijalari shuni ko‘rsatdiki, kommunikativ madaniyatni tizimli ravishda rivojlantirish rahbarlarning professional imidjini shakllantirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Shu bilan birga, bu yondashuvlar pedagogik jamoaning ijtimoiy barqarorligi, muassasaning samaradorligi va ta’lim jarayonining sifatini oshirishga xizmat qiladi. Natijalar shuni tasdiqladiki, maktabgacha ta’lim rahbarlari o‘z kommunikativ madaniyatini rivojlantirish orqali professional imidjini mustahkamlashi va pedagogik jamoa bilan samarali hamkorlikni ta’minlashi mumkin.

**Xulosa**. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, maktabgacha ta’lim rahbarlarining professional imidjini shakllantirishda kommunikativ madaniyatning roli hal qiluvchi ahamiyatga ega. Psixologik va tashkiliy yondashuvlarni uyg‘un qo‘llash rahbarlarning nutq madaniyati, tinglash va muloqot qobiliyatini rivojlantirish, jamoa bilan samarali hamkorlikni ta’minlash va ijtimoiy obro‘ni oshirish imkonini beradi. Interaktiv mashg‘ulotlar, treninglar va tashkiliy tadbirlar rahbarlarning liderlik salohiyatini kuchaytiradi hamda pedagogik jamoa ichida ishonch va hurmatni mustahkamlaydi. Tadqiqot shuni tasdiqladiki, kommunikativ madaniyatni tizimli ravishda rivojlantirish maktabgacha ta’lim rahbarlarining professional imidjini shakllantirishda eng samarali strategiya hisoblanadi. Shu bilan birga, bu yondashuvlar pedagogik jamoaning ijtimoiy barqarorligi, muassasaning samaradorligi va ta’lim jarayonining sifatini oshirishga sezilarli hissa qo‘shadi, natijada rahbarlarni barkamol va samarali lider sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati**

1. Xudoyberdiyev B. Maktabgacha ta’lim rahbarlarining pedagogik kommunikatsiyasi. – Toshkent: Ilm, 2021.
2. Karimova M. Pedagogik jamoa bilan samarali muloqot. – Samarqand: Pedagogika, 2020.
3. Ahmedov T. Liderlik va kommunikativ madaniyat. – Toshkent: Fan, 2019.

4. Johnson L., Smith K. Communicative Culture in Educational Leadership. – London: Routledge, 2020.
5. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. Maktabgacha ta’lim rahbarlari uchun kommunikativ tavsiyalar. – Toshkent, 2022.